

С. 23-26. URL: 0/5318/Diss Yakovlev.pdf?sequence=5&isAllowed-y (дата звернення: 23.11.2022).

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.11.2022).

6. Мельник Р. С. Загальне адміністративне право : навч. посіб. Київ : Ваіге, 2014. 376 с.

7. Словник іншомовних слів. Київ : Наук. думка. 2000. 680 с.

8. Чернецький Є. Є. Публічне адміністрування заохочень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 21 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-37>

Козерод О. В.,

доктор історичних наук,

старший науковий співробітник

Інституту політичних і етнонаціональних

досліджень Національної академії наук України

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ЄС ЩОДО «ЄВРЕЙСЬКОГО ПИТАННЯ» У 2022 РОЦІ

Боротьба з расизмом і міжетнічною ненавистю є важливим завданням, що стоїть перед європейською спільнотою. Лідери ЄС неодноразово декларували свою прихильність до політики боротьби з проявами ненависті до представників різних національних груп, зокрема й єврейської національності.

У червні 2020 року під час одного зі своїх виступів голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн, до прикладу, зазначила: «Нам потрібно говорити про расизм. І нам потрібно діяти. Завжди можна змінити напрямок, якщо є бажання. Я рада жити в суспільстві, що засуджує расизм. Та ми не повинні спинятися на досягнутому. Девіз нашого Європейського Союзу – “Єдність і різноманіття”. Наше завдання – відповідати цим словам і втілювати їхнє значення в життя» [1].

Органи виконавчої влади ЄС 2022 року продовжували випрацьовувати політику щодо боротьби з міжетнічною ненавистю та расизмом, частиною якого є антисемітизм. Важливою подією року став саміт по боротьбі з расизмом, що відбувся 21 березня 2022 року за підтримки міжфракційної групи ARDІ Європейського парламенту та Європейської комісії Ради Європи проти расизму та нетерпимості

за участю НГО, громадських організацій та представників громадянського суспільства [2].

Іншою значною подією 2022 року стала публікація в травні спеціальної доповіді по боротьбі з антисемітизмом, до якої увійшла інформація про прояви цього явища в декількох країнах Європейського Союзу [3].

На сьогодні боротьба з антисемітизмом є частиною зусиль у межах Плану дій ЄС щодо боротьби з расизмом на 2020–2025 роки та Європейської стратегії боротьби з антисемітизмом і розвитку єврейського життя на 2021–2030 роки. Активна участь молоді у боротьбі з расизмом також підкреслюється в контексті Європейського року молоді 2022. Згідно положенням «Європейської стратегії боротьби з антисемітизмом і розвитку єврейського життя» до кінця 2022 року держави-члени ЄС повині розробити власні стратегії боротьби з антисемітизмом, враховуючи національні особливості та політичні реалії, а також знайти достатнє фінансування для їх втілення до життя [4].

Антисемітизм, поряд з ісламофобією, ненавистю до ромів, вихідців з Африки та інших вразливих груп населення, визнаний експертною спільнотою та офіційними документами різновидом расизму.

Цю доповідь під назвою «Захист від расизму, ксенофобії та расової дискримінації й Антирасистський План ЄС» було підготовлено у березні 2022 року департаментом політики з прав громадян та конституційних питань Головного управління внутрішньої політики Європарламенту.

Автори доповіді, зокрема, зазначають: «Антисемітизм є частиною ненависті до євреїв або людей, яких вважають євреями. Поняття «антисемітизм» вперше було використане в дев'ятнадцятому столітті. Воно бере свій початок в уявленні про те, що як семіти представники єврейського народу відрізняються від індоєвропейського населення, а тому не можуть бути об'єднані. Таким чином, цим терміном передбачається, що євреї стають мішенню через їхні расові, а не релігійні характеристики» [4].

У доповіді було зроблено невеличкий історичний екскурс, спрямований на покращення розуміння місця єврейської громади в європейській історії. Його автори, зокрема, підкреслюють: «Євреї живуть в Європі вже понад 2000 років. Єврейські громади почали з'являтися в Європі за часів римського панування в Юдеї. Євреї – разом з народом рома – є громадою, що регулярно піддавалася найжорстокішій сегрегації й дискримінації на території Європи. Протягом усієї історії євреї зазнавали дискримінації, переживали погроми й вигнання, включно з масовими вбивствами під час

хрестових походів, примусом до ношення характерного одягу для розпізнавання та вигнанням з Англії, Франції, Іспанії та Португалії в XIV та XV століттях. Голокост був безпрецедентно тотальним і систематичним геноцидом, здійсненим нацистами та їхніми посібниками з метою знищення єврейського населення. До 1945 р. було вбито майже шість мільйонів євреїв» [4].

Також доповідь включила в себе огляд ситуації з антисемітизмом в деяких країнах Європейського Союзу, зокрема в Німеччині, Данії, Франції, Угорщині, Литві та Румунії [4].

Спираючись на результати проведеного аналізу, автори доповіді дають дві наступні основні рекомендації: 1. У процесі розробки політики європейські установи та інститути держав-членів мають заохочувати участь організацій громадянського суспільства, що представляють расові групи, та/або надання ними консультацій. Це може набути форми постійного форуму організацій громадянського суспільства, що борються з расизмом, ксенофобією та расовою дискримінацією. Такі організації можуть забезпечити належні консультації з представниками дискримінованих груп в процесі ухвалення рішень та, у разі потреби, виконувати функції наглядових організацій. 2. Європейські інститути мають продемонструвати приклади використання позитивного фреймінгу, як-от: казати про «расову справедливість», а не про «расизм», чи про «розширення навчальної програми» замість «деколонізації навчальної програми» [4].

Слід зазначити, що процес вироблення політики по боротьбі з антисемітизмом та іншими проявами расової ненависті є важливою частиною консолідації європейського суспільства та захисту національних меншин. Формування єдиної законодавчої бази та однакових підходів до національної політики для 27 країн є унікальним явищем в політичній історії останніх десятиліть, що викликає низку труднощів та суперечностей. Зокрема, країни ЄС мають різні визначення поняття антисемітизму, і не всі з них користуються визначенням IHRA, формуючи своє законодавство на підставі власних політичних тенденцій і правових традицій.

Аналіз законодавчої бази та реалій європейської політики щодо національних меншин дозволить Україні, яка є кандидатом на вступ до ЄС, ефективніше адаптувати національне законодавство до вимог ЄС й активізувати зусилля громадянського суспільства, судової влади та виконавчої влади по боротьбі з антисемітизмом та іншими видами міжетнічної ненависті.

Список використаних джерел:

1. EU Anti-racism Action Plan // European Commission. 2022. 19 May. URL: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_en#achieving-a-union-of-equality
2. Там само.
3. Protection against racism, xenophobia and racial discrimination, and the EU Anti-racism Action Plan by Quentin Liger, Miria Guhteil // Think Tank. European Parliament. 25 May 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2022\)730304](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2022)730304)
4. EU Strategy on combating antisemitism and fostering Jewish life (2021–2030). European Commission. 2021. 5 October. URL: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/combating-antisemitism/eu-strategy-combating-antisemitism-and-fostering-jewish-life-2021-2030_en

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-38>

Козьма В. В.,

*доктор політичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник НОЦ
Національної академії Служби безпеки України*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ

«Агресивна війна президента Путіна в Україні є найбільшою кризою безпеки в Європі з часів Другої світової війни. Союзники по НАТО продовжують бути солідарними з Україною, якій ми надаємо безпрецедентну допомогу. Водночас ми зміцнюємо наше стримування й оборону», – заявив 15 лютого 2023 року в Брюсселі під час промови перед початком другого дня зустрічі міністрів оборони країн Альянсу генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг [1]. Спираючись на цю розлогу цитату ми маємо намір проаналізувати зміни, що відбулися (відбуваються сьогодні) в європейській політиці безпеки після 24 лютого 2022 року. Коротко нагадаємо ключові моменти європейської політики безпеки до зазначеної події та після неї. Нижче